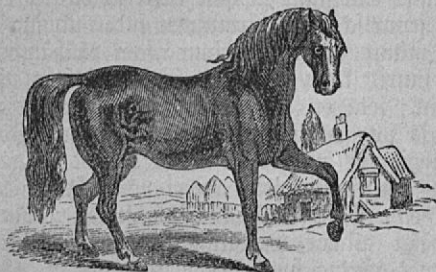

318. XI. 209.

Tarinoita hewofista.

(Euomennos.)

Nikolainkaupungissa,
S. W. Unggren'in kirjapainossa, 1875.

Omalla kustannuksella.

Hinta: 10 mk.

Tappelu hevosten ja susien välillä.

Seuraawan tapauksen kertoi meille muuan metsästäjä todenperäisenä:

„Minä olin“, sanoo hän, „varhain eräänä aamuna kuleksinut metsän halki uskollisen Mustini seurassa, kun hirmuinen suden-ulwina kutsui minut metsän perimmäiseen päähän, jossa on suuri, kaunis niitty, ja täällä sain nähdä jotain, jota on koskaan elinaikanani ollut nähnyt ja jota en ikinäni ole unhoittawa. Soukko wanhoja ja nuoria susia oli käynyt hevoslauman kimppuun, jota nuori poika kaitsi. Raitseksi onnetti oli toki nälkäisten susien ulwina jo hywään aikaan waroittanut hevosia, jotka siis ehtiwät asettua hywään puolustustilaan. Pieni paimen kiipesi juuresti hämmästyen läheiseen puuhun, ja koira nähyi piilineensä metsään; minunki Mustini oli, wawisten koko ruumiissaan, kömpinyt jalkaini välille, ja minä olin hywin tyytyväinen siihen, sillä koira oli vielä warsin nuori. Ja miten puolustiwat itsiänsä nyt uljaat ja wiekkaat hevoset? Oli ihanaa katsella, kuinka he kaitti tunteutuneina tiheään piiriin,

pitäen päänsä tämän keskellä, korskuen ja potkien hurjassa wimmassa, poistiwat raiwoisten wiholistensa päälle=hyökkäystä, siten että he, niin usein kuin judet lähestyiwät, kowasti ponnistaen potkasiwat taappäin, ja niin pian kuin nämät oliwat wetähyneet takasin, warowaisesti katseliwat, oliko heidän onnistunut tappaa joku peto=eläimistä. Suuri minun astuessani ulos metsästä, oli kassi jutta saanut fuoleman kolahuksen ja kelahtiwat puolifuolleina murin. Kotwasen katselin tappelua ollen uteliaana nähdä, mihin jalellä olewat neljä jutta ryhtyisiwät, heidän kumppalinsa jouduttua niin pahaan pulaan. Mutta wähtypä siitä näkyiwät huoliwan että heidän lukunsa oli wähennyt, sillä he ryntäsivät hewosten päälle uudistetulla raiwolla. Nyt armelin olewan aika auttaa ahdistetuita hewosia. Minä hiiwin metsän läpi niin lähelle kuin mahdollista oli jusen taakse, ojentin pyssyni ja tähtäsin isoimpaan ja wanhimpaan heistä. Minä osasin häntä onnellisesti laulaan, ja koska minulla wieselä oli hywä ampuma jalellä, tapoin toisenkin. Senjälkeen lähtiwät molemmat toiset ulwoen pakeon, ja samassa silmänräpäyksessä hyökkäsi koirakin piilostansa puolifuolleen juden päälle, jonka hän pian repi hengiltä. Nyt karkasiwat hewokset, luultawasti hämmästyneinä laukauksista, tähttä laukkaa erilleen ja pakeniwat pois. Yksi

heistä oli warmaan saanut haawan oikeaan takajalkaan, sillä hän voi ainoastaan suurella waiwalla seurata toisia, ja sattui juuri juoksemaan sitä suuntaa kohti, johon judet olivat paenneet. Yhtäkkiä hyökkäsi yksi heistä esiin metsästä, ja nytpä oli hewosraukka hukassa, sillä minä olin liiaksi kaukana woidakseni sitä pelastaa, eikä minulla ollut latinkieläen jälellä. Rauhealla hyp-päykseillä syöksähti susi hewosen kaulaan, ja silmänräpäyksessä kaatui se kuolleena maahan. Mitä nyt jain nähdä oli hirwittävää. Muutamain minuutien kuluttua makasi hewonen ratki raadeltuna ja susi tonki hänen sijuksisjansa. Minä waroin häntä hätyyttämästä, ette'i toiset hewokset jälleen joutuisi waaraan. Samalla kuin hän juurella saaliinsa kappaleella hiipi metsään, tuli toinenki paennut susi ja söi mitä edellinen oli jättänyt. Koiran avulla onnistui paimenen, ehdittyänsä tointua vähän hämmästyksensä, jälleen ajaa lauma yhteen, ja jättäessäni tappelukenttää oli hän ihan lähellä kylää.

„Minä olin jo kulkenut kappaleen matkaa kotia päin, kun kaipaasin ruutisarweani, ja palasin heti takaisin sitä hakemaan. Mutta kuinka kummas-tuin, nähdessäni äsken jätetyllä tappelukentällä kaksi nuorta sutta, jotka olivat hyökänneet wanhapetun juden päälle, ja nyt nauttiivat sitä hywänä saaliina. Minä pidin parhaina wetäy-

tyä takasin, peljäten että tuo raimoisa seura jaattaisi karttua liian lukuisaksi ja ehkä ruveta minua ja minun toiraani takaa ajamaan. Ja niin pääsin onnellisesti tästä vaarallisesta seikasta."

Hewosen odottamaton takasintulo.

Leipzig'in ja Torgau'in teinoilla asui eräs pappi, jolla oli warsin kaunis ratsu, joka oli maksanut hänelle kuudetta sataa rikkiä, sillä hän rakasti hyvin tätä jaloa eläinsukua. Sota vuonna 1813 ja tämän tuottama alituinen lewottomuus saattoi hänet myömään hewosensa, siten wälttääksensä sen ryöstämistä. Tässä taroitukseksa kävi hän Leipzigin pääsiäis-marckinoilla ja tapasi onneksensa kauppiaan Westphalenista, joka maksoi hänelle ostohinnan, ja pappi erosi nyt karwaalla mielin kauniista hewosestaan.

Syysy 1813 lähestyi, ja muutamia päiviä ennen tappelua Leipzig'illä tuli osasto wenäläistä jalkawäkeä kylään, jossa pappi asui. Päällismies sekä useammat sotaherrat majailivat pappilasja. Papin onneksi oli päällismies sakjalainen ja lisäksi siivistynyt mies.

Seuran päivällistä nauttiesja, kuului yhtäkkiä muutamia kiviäärinlaukauksia kylässä. Kaikki juoksivat hämmästyksissään ylös pöydiltä ja riensivät niille ikkunoille, jotka olivat kylää kohti. Täällä huomasivat he yksinäisen ranskalaisen ra-

kuuman, joka tähttä lauffaa ajoi pappilaa kohti. Hän oli kadottanut ohjafset ja piti molemmin käsin kiini hevosen harjasta, ja ennenkuin vielä voitiin arvata syö tähän kummalliiseen tapaukseen, niin juoksi jo eläin ratsastajansa kanssa siisään pappilan pihalle, johon myöskin kymmenkunta venäläisiä sotamiehiä tunkeutui. Koko seura rienfi nyt ulos pihalle, jossa wihoillinen ratsumies jo oli sotamiesten wallassa, jotka juuri yrittivät häntä ryöstämään. Hevonen ja matkalaukku pantiin takavarikkoon. Pappi tunsi heti vanhan uskollisen ratsunsa, joka hänen huutoonsa „Velle“ iloisesti hirmui hänelle vastaan.

Kenraali käski heti että satula riisuttaisiin hevosesta, jonka viimeksi mainitun hän määräsi itsellensä; muu saalis jätettiin sotamiehille, jotka matkalaukussa löysivät useampia kultakelloja ja 100 rikkiä kullassa.

Wanki kertoi nyt, että sittenkuin hänen oma hevonsa oli tullut haavoitetuksi, niin että hänen oli tähtynyt jättää se oman onnensa nojaan, oli hän ottanut tämän hevosen muutamalta tilan omistajalta Sanau'in tienoilla; itse sanoi hän olevansa vielä rekrytinä ja siis aiwan wähän tottunut hillitsemään sellaista hevosta. Peninkuorman päässä täältä oli hän ratsastanut käskyläisenä jättääksensä käskynä ryhmentin päällikölle, kun hevonen yhtäkkiä pysähy-

tyi muutamalla poikkitiellä, ikäänkuin tahtoisi hän miettiä mitä tietä hän oli valitsewa, ja hänen kannustettua sitä saadaksensa sitä paikalta, oli hewonen äkkiä hypähtänyt yli toiselle tielle ja herkeämättä laukannut aina kylään saakka, jossa hän nyt oli.

Pappi ja husaari-hewonen.

Entisessä jaksilaisessa waaliruhtinaan armeijassa oli yleinen ratsuhewosten eroitteaminen tapahtuma. Tämä käsky oli myös noudatettava muutamassa husaari-rykmentissä, joka siihen aikaan oli sijoitettu C:n kaupunkiin. Yleisessä huutokaupassa myötiin hyljätty hewoset enimmän tarjoawalle. Gräs lähiseuduissa asuma maanpappi, jonka usein tuli käydä monissa apu-pitäjissä, ja sitä paitse oli hyvä ratsastaja ja hewosmies, oli huutokaupassa läsnä ja osti sangen kauniin ja kelvollisen hewosen. Se oli raudikko puolalaista rotua.

Noin kolme neljännestä vuotta tämän huuto-kaupan jälkeen oli husaarein syksytemppelelu, jolloin koko rykmentti C:n tienoilla otti osaa sota harjotuksiin. Niinkuin tavallista on sellaisissa tiloissa, tulwasi nytkin suuri joukko ihmisiä sinne, sekä jalkasiin että waunuilla ja hewosilla, katsellaksensa noita kauniita harjotuksia. Herramme pastorikin päätti useampien ystävien kehoitus-

sestä katsella tuota kaunista wapaanäyttelöä. Warhain aamulla nousi hän sentähden raudiskonsa selkään ja ratsasti tyytyväisenä sinne, jossa äksieraus oli tapahtuma.

Rykmmentti lähti juuri liikkumaan; papin muutoin niin hywäntapainen ja siivo hewonen tuli warsin lewottomaksi, kuullessaan torvien rätisemistä. Muutaman ratsasjoukon rytmestari ratsasti jumaluusoppineemme wiereen, terweili häntä, ja koska hän warsin hywin tunsi hewosen, joka ennen eroittelemista oli kuulunut hänen ratsasjoukkoonsa, niin janoi hän ystäwällisesti papille: „No, herra pastori, ettekö huoli ottaa osaa temppueluumme tänään?” Pappi wastasi ystäwällisesti rytmestarin terwehdykseen ja wakuutti, arwaamatta hänen sanoisjansa mitään pahaa, että hän aiwan siinä tarkoituksesja oli tänne tullut. Temppuelu alkoi, ja papillamme oli täysi työ hillitä raudikkoansa. Ratsuwäen tehdyä useampia liikuntoja, jakauntui rykmmentti kahteen osaan, wihollistawalla rynnistääksensa toistensa päälle, jonka jälkeen puhallettiin „rynnäköön!” Nytvä ei woinut pappiraukka kauwemmin hillitä hewostansa, se nousi takajaloilensa ja tefi useampia syrjähyppäyksiä; yhtäkkiä sântäsi se hänen kanssaan täyttä laukkaa siihen osastoon, joka juuri nyt karkasi toisen päälle, ja tässä täytyi nyt papin wasten tahtoaan hyökätä

edes ja takasin. Hänen äärimiehen siwulla ol-
 len, tehtiin nyt papin suureksi onnettomuudeksi,
 kokoontuneen wärijoukon huutaessa ja nauraessa,
 äkillinen käännitys. Vasemman siwun täytyi
 ratjastaa lauffaa minä samasta lähti, samalla
 kuin oikea siwu tustin liikkui wähhääkään; wa-
 semmalla siwulla oli nyt pappimme. Dornien
 kaikkueessa tähän temppueluun, tehtiin käännitys.
 Raudikko, ajatellen menneitä päiviä, oli nyt
 kerrassaan muuttunut hujaaari-hewojeksi; hän pit-
 titti herkeämättä juoksuaansa wasemman äärimie-
 hen siwulla, ja pappi kadotti siinä hattunsa ja
 waratuffansa ja täytyi paljain päin ottaa osaa
 temppueluun vielä puolen tuntia tällä tavoin,
 kunnes ryhmentin päällikkö puhallutti „seisofaa“,
 jonka jälkeen pappi kiireesti lähti matkoihinsa ja
 ilman mitään enempää wastustetta toi hijostu-
 neen raudikonsa kotia.

Sewonen pelastaa koiran.

Gräällä kauppiasalla Bristol'issa oli susikoira,
 joka oleskeli tallissa erinomaisen kauniin, wiisi-
 talwiaan hewosen seurassa. Molemmat eläimet
 mielttyivät hyvin toisiinsa. Koira makasi aina
 hinkalossa soimen alla hewosen wieresessä, ja tä-
 mä oli warsin lewoton, kun ei nähnyt koiraa.

Kauppias tuli usein talliin ottaakseen koiraa mu-
 tiinsa, lähtiesjäänsä ulos kävelemään; silloin kat-

feli hewonen aina niin huolellisesti koiraa ja hirnui, ikäänkuin hän tahtoisi sanoa: „Minä tahdon myös seurata“. Kun koira sitten palasi talliin, vastaan=otettiin häntä korkealla hirnulla.

Kun renki muutamana päivänä ratfasti ulos hewosella ja otti koiran seuraansa, hyökkäsi toinen iso koira tämän päälle ja heitti hänen pian alensa. Heti karkasi hewonen, ehkä tuinkakin renki sitä koki pidättää, wieraan koiran luo, tarttui hampain hänen selkäänsä, pudisti häntä kunnes juuri nahka=kappale lähti irti ja pakotti hänen joutuisaan pakoön.

Hewosten mieltyminen soitantoon.

Kesällä vuonna 1829 käweleskelin kerran muutamaman maantilan läpi, jonka Buccleuch'in herttua omisti. Minä ajattelin poiketa maantieltä käydäkseni eräällä laidun=niityllä, jossa muutamia herttuan hewosista olivat. Tätä tehdesäni ja hewosia lähestyessäni, huomasin niitä jokskeenkin arvoiksi. Sattumalta oli minulla huuliharppu muassani, ja nyt pisti minun päähäni koe-tella, minkä waiikutuksen tämä soittohalu tefisi eläimiin. Heti ensimmäisiä säweleitä puhaltaes-jani, pysähtyivät hewokset, jotka ennen olivat paeneet minua, ja pitivät päänsä pystössä, kääntyen minuun päin; pitkittäesjäni soittoa useampia minuutia, lähestyivät eläimet minua eri

haaroilta, niin että pidin paraina wetäytyä takasin, herkeämättä kuitenkkin soittamasta. Kaikki hewokset seurasiwat minua, mutta kassi heistä tuli jattumalta aiwan lähelle minua; he pysähtyiwät kun minä pysähdyin, ja seurasiwat minua kun menin edespäin. Wihdoin wetäytyäni muuttaman aidan taa, päätin koetella lähellekö woisin saada hewosia. Minä soitin sitten noin 5 tai 6 minuuttia; silloin laski muuan hewonen, joka suurinta huomaawaisuutta oli osoittanut, päänsä minun rinnalleni ja näkyi erinomaisella mielihyvällä kuuntelewan pienen soittokalan järeleitä. Kun muutkin, hänen esimerkiltään kiihoitettuna, tahtoivat seurata häntä, päätin kieltäytyä pois noista hywänsuontoisista kiitollisuuden osoitteista, jotka ehkä eivät olleet niin peräti waaratta minulle.

Ryöwärin hewonen.

Buosien 1750 ja 60 wälillä matkusti eräs Skottlannin ensimmäisiä asianajajia Lontoosen. Siihen aikaan tehtiin sellaisia matkoja tavallisesti hewosilla, mutta koska kyytillä-ajo tuli liian kalliksi, niin osti moni itsellensä hewosen ja mõi sen sitten tultuansa perille. Niinpä teki mainittu asianajajakin, niin pian kuin hän pääsi Lontoosen mõi hän hewosensa.

Kun hän sitten oli matkustawa takasin, tah-
toi hän jälleen ostaa itsellensä hevosen, ja lähti
sientähden Smithfield'iin. Tullessaan sinne oli
jo hämää; tuotiin esiin warsin kaunis hevonen,
joka tarjottiin hänelle niin halvasta hinnasta,
että hän alussa arweli eläimellä olevan joku
wika, mutta kun hän ei woinut hawaita mitään
semmoista, niin osti hän sen.

Seuraavana aamuna lähti hän Lontvosta ja
oli hevoseensa sängen tyytyväinen; tie oli hy-
win ajettu, ja matkailijamme onnitteli itseänsä
hyvästä kaupastansa. Finchley'n lähellä tapasi
hän muutamassa paikassa, jossa tie käy pitkin
äkkijyrkän reunaa, yfsiwetoiset waunut, joissa
pappi istui. Muutoin oli tie tyhjä. Täällä
osoitti hevonen minäläisiä asioita hänen enti-
nen omistajansa oli toimittanut, sillä hän ei
juosjuttakaan waunujen siwu, waan pysähtyi ihan
niitten tielle ja esti kulkua, siten selwästi tahto-
en antaa ratsastajallensa tilaisuutta harjoitta-
maan ammattiansa. Pappi, joka tuomitsi rat-
sastajaa hevosen mukaan, weti wiipymättä kul-
karensa esiin ja rukoili kummastunutta asian-
ajajaa jättämään pistoolinsa taskuun, sillä hän
ei olisi tapaawa mitään vastarintaa. Asian-
ajaja pyysi tuhatkertaa anteeksi, kannusti hevos-
tansa ja ratsasti eteenpäin. Kohta senjälkeen
lähestyi hevonen samalla tavalla toisia waunu-

ja, mutta sijältä tähdättiin pistoolilla asian-ajajaan ja häntä uhattiin kuolemalla ja turmiolla.

Sittenkuin matkailijamme useampia kertoja oli joutunut hengen-waaraan hevosensa kautta, ja rauhantuomarit olivat uhanneet häntä wankenteella, näki hän itsensä pakoitettuksi halpaan hintaan myömään hevosensa, jonka ennen kuuluisa ryöwäri oli omistanut, ja täytyi suurilla alttiikkipanoilla ostaa itsellensä toinen, joka tosin ei ollut niin kaunis ja kelpollinen, mutta enemmän hywäntapainen.

Hewosten äitin-rakkaus.

Kratutschand, wähäinen saari, joka on Elbenwirrasja ja kuuluu Hannoverin kuningaskuntaan; joutuu usein wedentulwan valtaan kowailä, kun tuuli painaa kowasti wirtaa vastaan. Huhtikuussa 1794 nousi wesi eräänä päivänä niin joutujaan, että tammät, missä olivat laiturimella warsoinensa, yhtäkkiä seisoiwat jywässä wedessä. He rupesiwat nyt hirnumaan ja tunkeutuivat kaikki yhteen pienelle paikalle. Tässä näkyiwät he nyt tuumielewan miten woisiwat pelastaa nuoret warsansa, jotka jo seisoiwat watsaa myöden wedessä, ja näkyiwät he tehneen seuraawat wiisaat päätökset, joitten toimittamisessa myöskin muutamät wanhat tammät olivat

avullisina, joita ei äitinrakkauts siihen ylllyttänyt. Raski tammaa ottivat warjan keskellensä, koroittivat sen kiilana ilmaan ja pidättiwät sitä wendepinnan yli. Raski karja seudussa ui jo järjestetyssä kulusssa talleihinsa, mutta wanhat hewot festiwät vielä koko 6 tuntia seisoa tällä tawalla, kunnes wesi luoteellansa oli laskeunut niin paljon, että ei enään ollut waaraa warjoille. Alukkaat, jotka oliwat joutaneet weneillä siihen paikkaan misjä tämä tapahui, katseliwat ihmeellä tätä hewosten wiijasta tointa, joka pelasti heidän warjanja muutoin warmaasta tuolemasta.

Rohwessori Krüger Halle'ssa kertoo seuraaman esimerkin hewosen wiisaudesta ja uskollisuudesta:

„Muuan ystäwistäni“, sanoo hän, „ratjasti pimeään metjän läpi ja sattui onnettomasti loukkaamaan päänsä niin kowasti ofjaa vastaan, että hän tainnuffsissa lankefi hewosen selästä. Tämä palasi heti muutamaaan taloon, joka oli puolen peninsuorman matkan päässä sieltä, ja jossa ystäwäni viimeksi oli käynyt. Portti oli lukossa ja asukkaat oliwat jo käyneet levolle. Mutta hewonen hirnui ja jyski hirweästi portilla, kunnes talonomistaja itse nousi ylös ja autasi sen. Mutta kuinka hämmästyhi hän, nähdesjängsä ystäwängsä hewosen tyhjällä satulalla.

Hän arveli silloin että joku onnettomuus oli lohdannut ystävää; hän meni sentähden ulos ja seurasi hevosta, joka nyt oikein saattoi ja vei häntä siihen paikkaan, jossa hänen isäntänsä makasi tainnuksissa."

Hevosien kesityttämisen salaisuudesta

kertoo englantilainen sanomalehti seuraavalla tavalla: Muuan herra oli ostanut komean, nuoren hevosen, mutta joka ei vielä ollut kengissä. Kun seppä koetteli kengittää häntä, hawaittiin se mahdottomaksi; hevonen potkasi kaikki luotansa ja olipa vähällä turmella seppääkin alaisinta vastaan, niin että tämän täytyi jättää hänet kengittämättä. Vihoissaan oli omistaja jo päättänyt ampuu hänet, kun muuan herra, joka oli matkustanut paljon ja muun muassa käynyt Mexikossa, otti lyhyen köyden, pani sen hevosen suuhun suitsina ja sitoi sen lujaan eläimen päälle, niin että wasen korwa tuli köyden alle. Tämä ei tosin ollut aivan lujaan sidottu, mutta kuitenkin tarpeeksi pitääkseen korvaa alhaalla. Tämän tehtyä taputti hän ystävällisesti hevosen päätä ja läski hänen seurata itseänsä. Heti teki hevonen niin, yhtä kuuliaisesti kuin hywin opetettu koira; hän ei liikkunut, kun jalkansa nostettiin; hän oli yhtäkkiä kaikin puolin muut-

tunut vanhan, wiisaan työhewosen tapaiseksi. Muukalainen, joka niin lyhyellä ajalla voi kesyttää hewosen wallatonta luontoa, kertoi sittemmin, että mainittua tapaa käytetään sekä Merikossa että Etelä-Amerikassa, kun williä hewosia tahdotaan kesyttää. Tapa on yhtä taitoisa kuin se on yffinkertainen ja ansaitsee tosin kaikkien niitten huomion, joilla on wallattomia hewosia.

